

Dorpsweide Wijk aan Zee

Aanbevelingen voor herstel van de dorpsweide

J.R. van der Schoot en J. Visscher (ASG)

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.
AGV
maart 2008

PPO nr. 32 570 8500 8-01

© 2008 Wageningen, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V. is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

Projectnummer: 32 570 8500 8-01

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

AGV

Adres : Edelhertweg1, Lelystad
: Postbus 430, 8200 AK Lelystad
Tel. : 0320 29 11 11
Fax : 0320 23 04 79
E-mail : info.ppo@wur.nl
Internet : www.ppo.wur.nl

Inhoudsopgave

Pagina

1	PROBLEEM- EN DOELSTELLING EN AANPAK.....	5
2	BEOORDELING 21 FEBRUARI EN 19 MAART 2008	7
2.1	Algemeen.....	7
2.2	Grote paardeweide	7
2.3	Middelste paardeweide.....	7
2.4	Laatste paardeweide.....	7
2.5	Wadi	7
2.6	Bodemanalyse.....	8
3	DISCUSSIE	9
4	AANBEVELINGEN	11
4.1	Algemeen.....	11
4.2	Grote paardeweide	11
4.3	Middelste en laatste paardeweide	11
4.4	Wadi	12
4.5	Evenementen	12
4.6	Jakobskruiskruid.....	12
	BIJLAGE 1 BODEMANALYSE	13

1 Probleem- en doelstelling en aanpak

De Dorpsweide midden in Wijk aan Zee is in slechte staat, met veel (on)kruid en een relatief open graszode. De maatregelen van voorgaande jaren hebben het probleem van de wateroverlast opgelost. Het aanzien van de weide wordt echter niet door iedereen gewaardeerd en de kwaliteit van de weide als grasland voor de paarden wordt als onvoldoende ervaren.

Het doel is het herstellen van de weide in oude glorie.

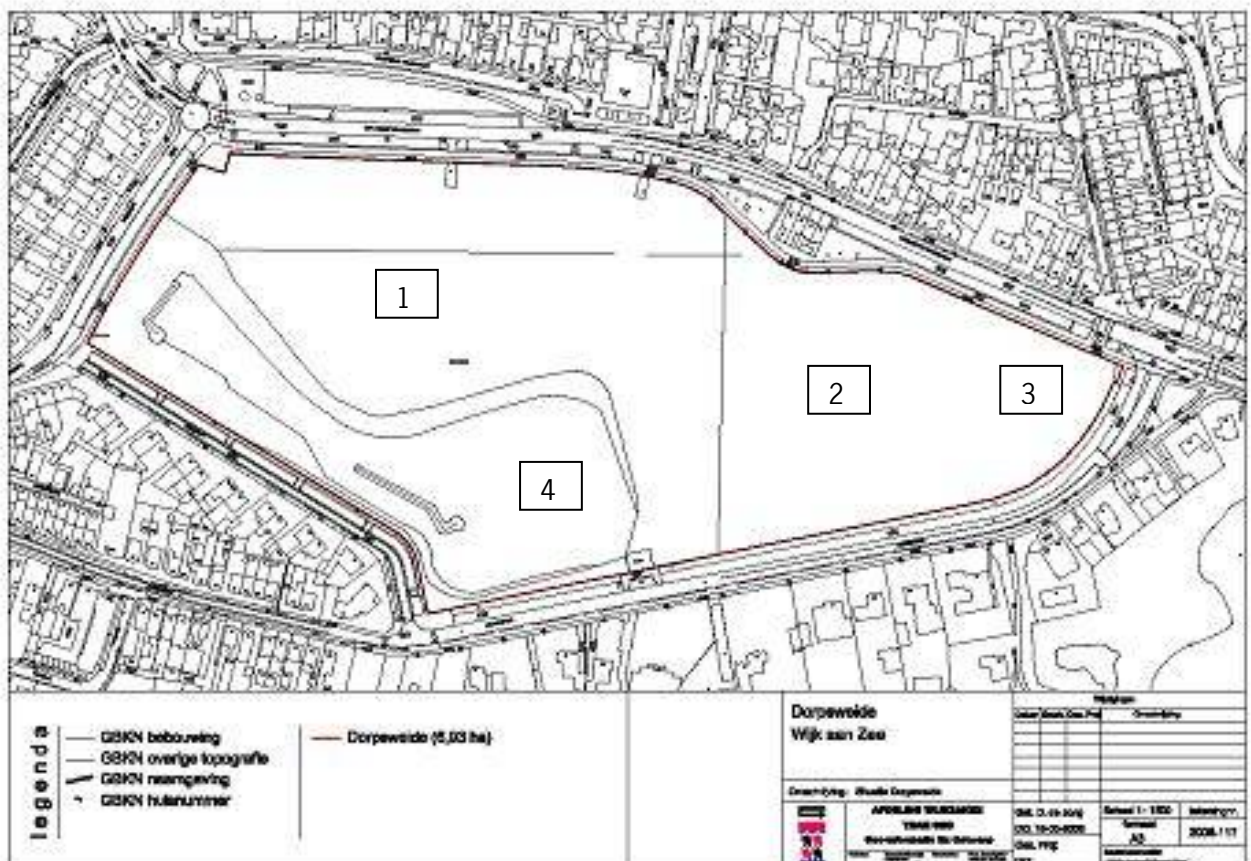
Begin 2008 is de weide twee maal visueel beoordeeld en zijn grondmonsters genomen.

De volgende percelen zijn onderscheiden:

1. Grote paardeweide
2. Middelste paardeweide
3. Laatste paardeweide
4. Wadi

Een bepaling van het productieniveau en voederwaarde heeft niet plaats gevonden. Door de geringe grasgroei in de winterperiode en de intensieve begrazing was dit niet mogelijk.

Plattegrond van de dorpsweide

2 Beoordeling 21 februari en 19 maart 2008

2.1 Algemeen

Erg ligt wat afval op het terrein en in enkel geval zelfs glas.

Verspreid over het perceel zijn zandgaten waar de paarden in rollen.

Op aantal plekken en deels in lijn bevinden zich putdeksels. Rond de meeste putdeksels staat weinig gras.

Een goede beoordeling van de botanische samenstelling was lastig vanwege het zeer korte plantenbestand.

Ondanks de voorafgaande grote hoeveelheid regenval staan op 19 maart geen plassen op de verdichte gedeelten bij de inritten.

2.2 Grote paardeweide

Redelijke grondbedekking 80-95%. Gemiddeld 85%. Grasbestand tot 75% met veel matige grassoorten, zoals ruwbeemdgras. Aandeel goede grassen is gering. Plaatselijk is nog een matig tot redelijk aandeel Engels raaigras (Lp) aanwezig van ca 40%.

Kort gras, vrij veel onkruid, voornamelijk weegbree. Plaatselijk tot 50%. Daarnaast wat madeliefjes en muur en enkele andere onkruiden.

De bovengrond lijkt vrij humeus met goed gezonde wortelgroei.

De ligging is grotendeels vrij vlak.

Bij inritten is de grond erg hard en verdicht. Grondbedekking lager (50%) met wel meer gras (ca 45%).

Hoge zandige rug in het midden met slechtere grondbedekking.

Op plek waar in januari tenten hebben gestaan is de grond wat verdicht. Grasbestand valt nog mee. Is schraal.

Paar zandgaten.

2.3 Middelste paardeweide

Bodembedekking 50-80%. Grasbestand slecht 10-50%. Weinig goede grassen.

Bovengrond humeus. Perceel is niet vlak. Enkele zandplekken.

Op plekken met mest andere grassen, die niet worden gevreten.

2.4 Laatste paardeweide

Grondbedekking 50-75%, waarvan gras op plekken slechts 10% inneemt. Tot maximaal 35% gras.

Bovengrond humeus. Perceel is niet vlak. In midden aantal zandgaten.

2.5 Wadi

Deel is doorgezaaid. Grasbestand is redelijk goed, maar heeft geen zode gevormd.

Weinig groei op de hele schrale grond.

De rest van het dit gedeelte is zand met weinig begroeiing.

2.6 Bodemanalyse

In Bijlage 1 staat het resultaat van de bodemanalyse van februari 2008.

De drie oudere paardenweiden lijken redelijk op elkaar. De bovenlaag heeft een hoog organisch stofgehalte wat mede zorgt voor een goed N-leverend vermogen en een goed bodemleven. Voor een redelijke drogestofproductie (voor beweiding) is dan ook geen hoge aanvoer van stikstof nodig. Opvallend is de lage P-AI waarde van weide 1 in vergelijking met de wat hogere waarden van de weiden 2 en 3. Ook deze zitten echter aan de onderkant van het streeftraject. Kali spoelt gemakkelijk uit en zonder aanvullende bemesting zijn de waarden dan ook laag.

De bodem van weide 4, vorig jaar gezaaid in schraal zand, is zoals te verwachten zeer arm.

3 Discussie

Een belangrijk discussiepunt is wat moet worden verstaan onder de “oude glorie” van de dorpsweide. Een belangrijke doelstelling is dat de weide er mooi uit ziet. Wat hieronder moet worden volstaan is afhankelijk wat je als individueel persoon hiervan vindt. Een goede grondbedekking en een groene kleur door het jaar heen worden waarschijnlijk door de meeste mensen belangrijk gevonden, maar ook kruiden en bloeiende planten kunnen een grasveld c.q. weide een mooi aanzien geven.

Een andere doelstelling is het laten weiden van ca 7 paarden. Een voldoende aanbod van voer van voldoende kwaliteit gedurende het hele jaar is daarvoor gewenst.

Als laatste doelstelling is de mogelijkheid voor het houden van evenementen op de dorpsweide.

Het benodigde onderhoud hangt deels af van de doelstelling. De onkruidbezetting is momenteel erg hoog en geeft de weide een minder mooi aanzien. Minder intensief weiden (zeker bij het huidige grasbestand), een hoger bemestingsniveau en één keer per jaar maaien of hooien zal gunstig zijn voor de concurrentiekracht van het gras. Met een betere grondbedekking en een hogere grasproductie tot gevolg. Het hooi kan als wintervoer voor de paarden dienen. Ook zal de grasmat zich na evenementen beter herstellen.

Het grasbestand van de weiden 2 en 3 is echter slecht. Ook bij een hoger bemestingsniveau zal dit niet gemakkelijk verbeteren. Met het betere grasbestand van de grote weide 1 lijkt dit wel mogelijk.

Om een afwisseling van weiden en maaien/hooien mogelijk te maken kan perceel 1 verder worden opgesplitst.

De weiden 2 en 3 zouden moeten worden bewerkt en ingezaaid om een beter grasbestand en hogere productie mogelijk te maken. Opnieuw inzaaien heeft een grotere slagingskans voor het ingezaaide grasmengsel dan doorzaaien in een bestaande vegetatie. Doorzaaien brengt echter wel veel minder werk en kosten met zich mee en is gemakkelijker uit te voeren. Als perceel 1 zich niet verbeterd kan dit in volgende jaren ook gebeuren.

Als de het schrale gedeelte, de “Wadi”, buiten beschouwing wordt gelaten blijft ca 5 ha over voor de paarden. Voor paarden voor recreatief gebruik is het belangrijk dat het gras niet te eiwitrijk is. Ook gezien de andere doelstellingen is het niet gewenst te streven naar een zo hoog mogelijk productieniveau. Dit betekent dat het stikstofbemestingsniveau vrij laag moet blijven.

Bij een goed grassenbestand en een redelijk intensief graslandbeheer met weiden en maaien kunnen meestal wel 1,5-2 paarden per ha worden gehouden. De huidige staat van de weide en de beschikbare oppervlakte lijken te weinig om het hele jaar door 7 paarden te laten grazen. Ook om de hergroei van het gras te bevorderen en de concurrentiekracht t.o.v. de aanwezige onkruiden te vergroten is een mindere intensieve begrazing gewenst. Dit betekent dus minder paarden houden of bijvoeren.

De vlakheid van de weide maakt het onderhoud niet gemakkelijker, maar geeft wel een gevarieerder beeld. Grote oneffenheden zijn niet te herstellen zonder grootschalig grondverzet. De zandrug in het midden van grote weide is lastig weg te werken.

De zandgaten worden door de paarden gewaardeerd, maar is voor vooral het maaien ongewenst.

4 Aanbevelingen

4.1 Algemeen

Afval en glas opruimen. Dit betekent dus regelmatig over het perceel lopen en afval opruimen.

Er bevinden zich verspreid over de weide een aantal zandgaten waar de paarden in rollen. Voor de paarden uiteraard wel leuk en gewenst. Op de plekken waar de gaten ongewenst zijn de gaten opvullen met grond (geen zand) en inzaaien of plaggen leggen. Tijdelijk afsluiten voor de paarden.

Het gebruik en onderhoud moet goed op elkaar worden afgestemd. Hiervoor de dorpsweide verder opdelen in percelen, waarbij afwisselend beweiden en één tot twee maal per jaar maaien mogelijk wordt. De paarden niet te lang in een perceel laten weiden. De vegetatie wordt dan te kort afgegrasd, wat minder gunstig is voor de groei en de concurrentiekracht van het gras. Bij een mindere grasgroei en grasaanbod moeten minder paarden worden geweid of moet er worden bijgevoerd.

Dit geldt in de winterperiode, maar ook in geval van een droge periode in de zomer. Het effect van langdurige droogte en daardoor slechter groeiend gras heeft meestal geen grote gevolgen voor het grassenbestand. Wel als dit wordt gecombineerd met een grote begrazingsdruk. Het gras moet de kans krijgen om te blijven groeien.

4.2 Grote paardeweide

Zandrug licht bewerken met een eg en doorzaaien met b.v. een voor sportvelden gebruikte doorzaaimachine (Vredo). Gezien de armere grond zou het sportveldmengsel SV7 een goede optie zijn. Perceel bemesten met kunstmest. Een bemesting in maart (dit jaar dus zo spoedig mogelijk) van omgerekend 70-80 kg N/ha is een goede startbemesting. Na elke volgende beweiding is een gift van ca 30 kg N/ha voldoende. Vanaf juli de gift terugbrengen naar 20 kg N/ha. Na maaien of hooien 30 kg N/ha extra geven.

Gezien de uitslag van de bodemanalyse is een mengmeststof met NPK aan te bevelen, b.v. een voorjaarsbemesting met NPK 15-15-15. Bij latere giften een hoger gehalte aan K aanhouden en een mengmeststof met Magnesium strooien.

4.3 Middelste en laatste paardeweide

Frezen en inzaaien met grassenmengsel. Geschikte grassoorten zijn Engels raaigras, veldbeemdgras, roodzwenkgras en rietzwenkgras. Een voorbeeld is het mengsel Horsemaster van Barenbrug. Het hierin aanwezige timothee zal waarschijnlijk weinig kans van slagen hebben. In plaats daarvan toevoegen van fijnbladig rietzwenkgras is aan te bevelen.

Grasland scheuren mag wettelijk op zandgrond alleen in de periode van 1 februari tot 10 mei. Direct aansluitend moet worden ingezaaid.

Perceel bemesten met kunstmest. Hiervoor kan hetzelfde bemestingniveau als hierboven worden gehanteerd.

4.4 Wadi

Als het de bedoeling is hier overal gras te laten groeien is een betere bodemvruchtbaarheid nodig. Doormengen van b.v. compost en inzaaien met een mengsel van de grassoorten rietzwenkgras (grasveldtype) en roodzwenkgras of het eerder genoemde mengsel geeft een goede kans op een goede bodembedekking en een laag onderhoudsniveau. Maaien of (deels) beweiden behoort dan tot de mogelijkheden. Wat betreft bemesting kan worden uitgegaan van 75% van het niveau van de oudere paardeweidens. Na het inzaaien (geldt ook voor de andere percelen) de nieuwe grasmat voldoende tijd geven om een voldoende beworteling te laten ontwikkelen. Het beweiden met paarden kan pas nadat de grasmat zich voldoende heeft gevestigd. Bij voorkeur zou gewacht moeten worden tot het volgende jaar.

4.5 Evenementen

In geval van verwachte evenementen het desbetreffende perceelsgedeelte ca twee weken ervoor niet beweiden en mest weghalen. Gras kan dan wat doorgroeien en zal daarna na de bedekking van b.v. tenten beter herstellen. Gras echter niet langer laten worden dan ca 8-10 cm.

Bij inritten kan de verdichting met b.v. Vertidrain tijdelijk worden opgeheven waardoor de waterafvoer wordt bevorderd.

Parkeren hoeft bij een redelijke grasbezetting en onder droge omstandigheden geen problemen op te leveren. Bij langdurige droogte zal het gras wel schade van het berijden kunnen ondervinden.

4.6 Jakobskruiskruid

In het perceel zijn enkele plantjes aangetroffen die mogelijk jakobskruiskruid zouden kunnen zijn. Gezien de nog zeer kleine plantjes en de mogelijk wat andere verschijningsvorm als gevolg van de invloed van zout is het nog niet duidelijk of het hier inderdaad jakobskruiskruid betreft. Omdat de plantjes nog klein zijn en in vegetatieve vorm verkeren worden ze vanwege de vieze smaak nauwelijks door de paarden gegeten en vormen nu dan ook nog geen gevaar voor paarden. De paarden laten de vegetatieve planten staan. Bij veroudering en na de bloei zijn de planten wel gevaarlijk. Zeker als gehooit wordt is het noodzakelijk de eventuele planten te verwijderen. Regelmatig het perceel controleren en de gehele plant inclusief wortels verwijderen is dan een belangrijke maatregel.

Zie voor meer informatie over plantherkenning, wanneer en hoe dit te doen op de website:

<http://www.kruiskruid.nl>

Bijlage 1 Bodemanalyse

Bodemonderzoek Dorpsweide wijk aan Zee

Datum monsternamen: 21-2-2008

Bemonsterde laag: 0-10 cm

Perceel	N-totaal mg N/kg	C/N-ratio	N-leverend vermogen kg N/ha	P-PAE mg P/kg	P-AL mg P ₂ O ₅ /100 g	Kalium mg K/kg	K-getal	Zwavel-totaal mg S/kg	S-leverend vermogen kg S/ha	S-aanvoer (incl SLV) kg S/ha	Magnesium mg Mg/kg	K/Mg-ratio	Natrium mg Na/kg	Zuurgraad (pH)	Organische stof %	Klei-humus mmol+/kg
Paardeweide 1	2894	16	159	1.8	12	38	9	504	10	23	126	3.4	37	6.8	8.1	68
Paardeweide 2	2055	20	125	3.4	29	29	8	423	9	22	116	2.7	31	6.3	7.1	72
Paardeweide 3	2128	14	137	2.6	24	25	9	363	8	21	99	2.5	26	6.5	5.2	75
Paardeweide 4	< 100	20	68	0.7	8	31	16	101	3	16	7	11.7	10	6.9	0.7	41
Gemiddeld regio		14	184		35		21		14	19	223	6.6	48	5.7	7.8	145
Streeftraject		13-17	93-147	2.2-3.2	27-39		18-27			20-30	89-134		34-57	4.8-5.5		

Meest opvallende afwijkende resultaten

Paardeweide 1				laag		laag						laag		hoog		vrij laag
Paardeweide 2		hoog												hoog		vrij laag
Paardeweide 3					vrij laag		laag					laag		hoog		vrij laag
Paardeweide 4			vrij laag		laag									hoog	laag	laag